

зарь. Споредъ статистическото описание на казата Ески-Загра (издадено отъ стария учителъ Господинъ Славчовъ), въ 1858 градътъ ималъ 31 махли (18 турски, 12 български и 1 еврейска) 2650 къщи (1632 турски, 833 български, 75 еврейски и 111 цигански) и 8676 мъжки жители (4205 българи, 3297 турци, 645 цигане и 429 евреи. Имало е и нѣколко арменци.

Въ *културно отношение*, безъ преувеличение може да се каже, града Стара-Загора, до прѣди освобождението, е заемалъ първо мѣсто. Прѣзъ 1827 год. за пръвъ пътъ въ него е отворена еллинска школа съ гръцко-български видъ; но вече въ 1841 год. започнали да учятъ всичко по български. Съградени били и нѣколко доста голѣми черкви.

Десетъ години прѣди освободителната война, Стара-Загора бѣ прочута изъ цѣла България по богатството и напредъка на жителитѣ и. Тукъ имаше добръ уреденъ мъжко и дѣвическо училища, и двѣтѣ сж по 5 класса, и отъ тукашнитѣ жители бѣхж излѣзли много учители и учителки. Въ коя да е по-далечна българска паланка, или по-голѣмичко село, ако се найдеше учителка, напoлу вѣрно можеше да се прѣдполага, че е отъ Стара-Загора. Тукашното читалище, женското дружество, и първоначалнитѣ и празничнитѣ училища бѣхж образцовитѣ просвѣтителни учреждения за тогавашна България. За да стане Стара-Загора просвѣтителенъ центръ, а най-вече за женскитѣ полъ, спомогнахж и американскитѣ мисионери, които бѣхж отворилъ тоже едно доста добръ наредено дѣвическо училище. Голѣма частъ отъ сегашната българска интелигенция има мѣсторождението си въ Стара-Загора. защото по-заможнитѣ сѣмейства испращаха синовѣтѣ си на учение въ чужбина особено въ Чехско, а нѣй-вече въ Таборското земледѣлческо училище. Ала подъ всичкия тоя напредъкъ, клѣяше искрата на пропаданието. Турцетѣ и християнетѣ злѣ се гледаха помѣжду си, а нѣкои бегове, именно султанитѣ потомци на кримскитѣ Герайовци, се стараяли да подновятъ стария начинъ на притеснение раята.

Два мѣсеца слѣдъ избухването на Херцеговското въстание, прѣзъ Септемврий 1875 год. въ околността на града се показала една малка българска чета. Готвѣше се по-голѣмъ бунтъ, на чело на който се намираше тукашната